

A photograph of children playing in a large, bright orange circular structure, possibly a tunnel or a play area. The children are smiling and looking towards the camera. The background is a colorful wall with vertical stripes in pink, blue, orange, green, red, and blue.

Berliński Program Edukacyjny

dla przedszkoli i
przedszkoli
domowych

Informacje dla rodziców

Szanowni Rodzice,

Państwa dziecko uczęszcza do jednego z berlińskich przedszkoli lub przedszkoli domowych. W tej krótkiej broszurce chcielibyśmy przybliżyć Państwu pracę pedagogiczną w takich przedszkolach. Dlaczego pierwsze doświadczenia w grupie rówieśniczej są tak ważne dla Państwa córki lub syna? W jaki sposób wychowawcy towarzyszą Państwa dziecku? Czy jest odpowiednio wspierane, czy roztoczona jest nad nim właściwa opieka, tak że mogą je Państwo w spokoju ducha tam zostawić?

Wychowawcy pracują na podstawie Berlińskiego Programu Edukacyjnego, nazywanego także często „BBP”. Stosowanie się do tego programu jest dla przedszkoli obowiązkowe. Celem programu jest towarzyszenie dziecku w realizacji jego indywidualnych potrzeb oraz w jego rozwoju. Berliński Program Edukacyjny zajmuje się następującymi kwestiami:

- W jaki sposób dzieci uczą się w pierwszych latach życia?
- Na czym polega misja edukacyjna i wychowawcza przedszkoli i przedszkoli domowych?
- W jaki sposób dzieci rozwijają swoje zdolności, które będą im niezbędne na dalszej drodze życia?
- W jakich obszarach dzieci otrzymują wsparcie w przedszkolach i przedszkolach domowych?
- Jakie zadania mają wychowawcy?
- W jaki sposób dzieci pełnosprawne i niepełnosprawne uczą się i bawią razem?
- Co jest istotne dla współpracy z rodzicami?
- W jaki sposób dzieci są przygotowywane do szkoły?

Każde przedszkole i przedszkole domowe musi mieć pisemnie sformułowaną koncepcję. Można w niej znaleźć informacje na temat najważniejszych kwestii pedagogicznych, pomieszczeń, godzin otwarcia i wiele innych. Dzięki tej koncepcji można dowiedzieć się znacznie więcej o miejscu, w którym Państwa dziecko spędza tak dużo czasu!

Życzę Państwu i Państwa dziecku wiele radości w przedszkolu.

Sandra Scheeres

Państwa Sandra Scheeres

Bauernhof
7 sieben farbige Herbstblätter

7 sieben farbige Herbstblätter

Współpraca przedszkola z rodzicami

Jednym z ważnych elementów współpracy wychowawców przedszkolnych i rodziców jest rozmowa i jej podtrzymywanie. Państwa dziecko powinno czuć się dobrze i rozwijać się we własnym tempie. Wychowawcy pragną, aby postępy Państwa dziecka stały się także Państwa doświadczeniem. Z chęcią wysłuchają Państwa pomysłów i propozycji odnośnie do codziennego życia w przedszkolu. Wychowawcy są otwarci na Państwa wsparcie, ale także i na krytykę.

W każdym przedszkolu publicznym wybierana jest Rada Rodziców, która jest rzecznikiem interesów rodziców. Bliższe informacje można znaleźć na stronie www.leak-berlin.de. Państwa pytania i wskazówki odnośnie do opieki przedszkolnej przyjmują Urzędy ds. Młodzieży.

Dlaczego przedszkole jest korzystne dla rozwoju Państwa dziecka?

Opieka w przedszkolu jest uzupełnieniem wychowania w rodzinie. Tutaj Państwa dziecko doświadcza wielu ciekawych przeżyć. A przy tym wychowawcy sprawują nad nim uważną opiekę. Przekazują mu sugestie i wspierają je, gdy tego potrzebuje. Zabawa według własnego pomysłu zajmuje dzieciom wiele czasu.

Oczywiście, dzieci pragną także bawić się z kolegami, których spotykają w przedszkolu.

W ramach codziennych zajęć zdarzają się i kłótnie. Dzieci uczą się szukać rozwiązań takich konfliktów. Uczą się przy tym także szacunku dla potrzeb innych ludzi. W ten sposób wspierają swoje umiejętności społeczne.

A język? Dzieci uczą się mówić opowiadając coś innym dzieciom, negocjując zasady zabawy, słuchając innych i wspólnie oglądając książki. Dziecko z dobrym samopoczuciem uczy się języka niejako „przy okazji”. Wychowawcy zachęcają Państwa dziecko do mówienia, wspierają każde dziecko w jego indywidualnym rozwoju językowym. Cieszymy się na każdy język i każdą kulturę. Jeśli w domu posługują się Państwo innym językiem niż niemiecki, Państwa dziecko ma w przedszkolu szansę nauczyć się niemieckiego. Jest to szczególnie ważne dla udanego startu w szkole.

Wspólna edukacja i wychowanie dzieci pełno- i niepełnosprawnych

Dzieci pełnosprawne i niepełnosprawne uczęszczają do przedszkola wspólnie. Wszystkie na tym korzystają. Berlin jako kraj związkowy od wielu lat wpiera taką integrację. Berliński Program Edukacyjny zawiera wiele wskazówek odnośnie do integracji w wychowaniu. Dzieci niepełnosprawne mogą w przedszkolu liczyć na opiekę specjalnie wykwalfikowanych

pedagogów. Dla każdego dziecka tworzą oni specjalny program wsparcia. Również w tym zakresie ściśle współpracują z rodzicami.

Czym się różni przedszkole (Kita) od przedszkola domowego (Kindertagespflegestelle)?

Berliński Program Edukacyjny stanowi także podstawę dla pracy w przedszkolach domowych. O ile w przedszkolu domowym pod opieką jednego lub dwóch opiekunów przebywa nie więcej niż pięcioro, ewentualnie – w przypadku przedszkoli połączonych – dziesięcioro dzieci, o tyle w przedszkolu publicznym może być nawet 250 dzieci. Już to stanowi o różnicach. W przedszkolu publicznym działania pedagogiczne są bardziej zróżnicowane. We wzajemny kontakt wchodzi dzieci z różnych grup wiekowych. Oferta przedszkoli domowych jest raczej rodzinna. Dlatego nadają się one przede wszystkim dla młodszych dzieci. Jednak to Państwo decydują, który rodzaj placówki chcą Państwo wybrać.

W jaki sposób dzieci się uczą?

Każdego dnia mogą Państwo obserwować, jak Państwa dziecko pełne ciekawości zdobywa świat. Dzieci badają i rozumieją świat dzięki podejmowaniu różnych prób i dzięki zabawie. Berliński Program Edukacyjny opisuje, w jaki sposób wychowawcy wspierają Państwa dziecko w wielu obszarach: poprzez ukształtowanie pomieszczeń, liczne materiały edukacyjne, pomysły na zabawy i wiele innych.

Dzieci „bawią się” już w łonie matki. Ich zabawa zmienia się wraz z wiekiem i poziomem rozwoju. Mniejsze dzieci nieznużenie badają otoczenie i interesujące przedmioty. Później pełnią różne role w czasie zabawy, sprawdzają, jak działają różne przedmioty. W tym celu chętnie się przebierają. Budzą do życia przedmioty i sytuacje, które rozgrywają się tylko w ich wyobraźni, i radzą sobie z różnymi przeżyciami. Starsze dzieci lubią zabawy, które wymagają jasnych zasad. Wszystkie te formy zabawy są realizowane w przedszkolach obu rodzajów.

Najważniejsze punkty pracy pedagogicznej: sześć obszarów edukacyjnych Berlińskiego Programu Edukacyjnego

Obszar edukacyjny: zdrowie

Państwa dziecko dowiaduje się dużo na temat swojego ciała. Przedmiotem zajęć są nie tylko higiena i higiena osobista, ale także zdrowe jedzenie i zachowanie przy stole. Wychowawcy wspierają dzieci także w odpoczynku.

Obszar edukacyjny: Życie społeczne i kulturalne

Wszystkie dzieci są mile widziane – nieważne, z jakiej rodziny pochodzą, jakie są ich korzenie kulturowe, od jak dawna mieszkają w Niemczech. Tradycje, kultury, wartości i języki są respektowane i są tematem zajęć. Dzieci pełnosprawne i niepełnosprawne uczą się i bawią razem. To ważne doświadczenie społeczne.

Obszar edukacyjny: Komunikacja: języki, kultura języka pisanego i media

W berlińskich przedszkolach zachęca się dzieci do wypowiedania się we wszystkich sytuacjach życia codziennego. Ich język rozwija się w czasie zabawy, przy nakrywaniu do stołu, jedzeniu, sprzątananiu, oglądaniu książki, w porannym kółeczku, w rozmowie z innymi dziećmi, a także z wychowawcami. Starają się oni wywoływać i wykorzystać zainteresowanie dzieci słowem pisanym i liczbami. Rozmawiają z dziećmi także o mediach.

Obszar edukacyjny: Sztuka: plastyka, muzyka, teatr

W ramach tego obszaru edukacyjnego Państwa dziecko otrzyma różne możliwości twórczego wyrażania potrzeb, uczuć i zainteresowań. Dla dzieci, które dopiero wrastają w umiejętność używania języka niemieckiego twórcze formy aktywności są szczególnie istotne.

Obszar edukacyjny: Matematyka

Nie, bynajmniej nie chodzi o liczenie w szkolnym rozumieniu! Ale dziecko zdobywa pierwsze doświadczenia z liczbami, przestrzenią i czasem, porządkowaniem liczb, szacowaniem i porównywaniem. W zabawie wykorzystywane są różne wzory i liczby, pozwalając na otwarcie się na myślenie matematyczne.

Obszar edukacyjny: przyroda - środowisko - technika

Dzieci są dobrymi obserwatorami. Formułują przypuszczenia na temat tego, co obserwują i przeżywają, szukają przyczyn i podejmują różne próby, ucząc się w ten sposób nowych rzeczy o naturze i środowisku. Dzięki eksperymentom dziecko dowiaduje się, jak coś działa i – wspólnie z innymi dziećmi – zadaje pytania i szuka odpowiedzi.

Dla przykładu prezentujemy wycinek z życia jednego z przedszkoli:

Zdjęcie na stronie 9 można przyporządkować do obszaru edukacyjnego **przyroda - środowisko - technika**. Fascynujące otoczenie zachęca do eksperymentowania. Próby i obserwacje pozwalają dziewczynkom dojść do własnych wniosków, rozumieją one tyle, na ile pozwala im ich poziom rozwoju. Wychowawcy obserwują z boku, wyjaśniają, wspierają dzieci wszędzie tam, gdzie jest to potrzebne.

W jaki jeszcze sposób obie dziewczynki się uczą? Formułują swoje pytania, opisują działania swoich przyjaciół oraz swoje obserwacje. Wychowawca rozmawia z nimi na ten temat, wyjaśnia różne rzeczy, wspiera je, rozwija ich słownictwo i umiejętności językowych. Może z nimi rozmawiać o różnych formach i kolorach, materiałach, ale także o preferencjach.

Większa dziewczynka próbuje zbudować konstrukcję. Uczy się przy tym różnorodności form, ilości, wielkości i ciężarów, porównuje je, zestawia klocki i płytki. Te doświadczenia stanowią podbudowę dla rozumienia podstawowych kwestii matematycznych i naukowych.

Dziewczynki obserwują się wzajemnie. Doświadczają, jak wspaniale jest poświęcać się jakiejś czynności bez przeszkód, z wzajemnym szacunkiem.

Dziewczynki ćwiczą swoje zdolności manualne. Wykorzystują palce, żeby połączyć kable i wtyczki. Działają w określonym celu, przeżywają to, co

potrafią spowodować: „Kiedy połączę te dwa kable, lampka się zapali”. Albo: „Mogę wciąż na nowo włączać i wyłączać to urządzenie”.

Małe dzieci uczą się holistycznie. To znaczy, że postrzegają świat i uczą się go wszystkimi zmysłami. Wszystkie obszary edukacyjne są ze sobą powiązane. Wychowawcy wspierają dzieci w nauce. Znają każde dziecko, wiedzą, w jakim punkcie rozwojowym się znajduje, identyfikują kolejne kroki rozwojowe i zachęcają dzieci, by je podjęły.

Okres przyzwyczajania i kolejne etapy

Podczas pobytu w przedszkolu Państwa dziecko będzie przeżywało wiele zmian, pokonując różne etapy edukacji. Pierwszym etapem jest przyzwyczajenie się do opieki przedszkolnej. Być może w późniejszym czasie dziecko zmieni grupę przedszkolną, a może nawet przedszkole albo jego typ. I wreszcie kolejnym ważnym etapem jest przejście z przedszkola do szkoły. Każda taka cezura jest wielkim wyzwaniem.

W fazie przyzwyczajania dziecko powinno zbudować stabilny związek z wychowawcą i innymi dziećmi. Oczywiście najważniejsi dla dziecka nadal pozostają rodzice. Każde przedszkole, czy to publiczne, czy domowe, ma opracowany plan na pierwsze dni i tygodnie. Poszczególne etapy są omawiane z rodzicami. Dzieckiem zajmuje się zawsze ten sam, znany mu wychowawca. Dziecko szybko udowodni, jak łatwo mu zaakceptować nowe otoczenie! Powoli mogą się Państwo wycofać i zająć swoimi zadaniami.

Kiedy i w jaki sposób odbywa się przygotowanie do szkoły podstawowej?

Przygotowanie takie nie rozpoczyna się bynajmniej dopiero w ostatnim roku przedszkola, lecz jest procesem ciągłym, przez cały czas wychowania przedszkolnego. Niewiele jest dzieci, które nie cieszyłyby się na pójście do szkoły i „bycie dużym”. Niekiedy jednak radości tej towarzyszy także obawa i niepewność. Jest to jak podróż do nieznanego kraju: nigdy nie wiadomo dokładnie, co tam człowieka spotka. A jaki bagaż Państwa dziecko zabierze w tę podróż?

- **Wiara we własne siły!** Ufność taką Państwa dziecko buduje dzięki licznym sukcesom, współdziałaniu w życiu codziennym i przy realizacji projektów. Dowiaduje się, że wielu rzeczy może się nauczyć. Im będzie starsze, tym bardziej samodzielne i tym bardziej będzie się uczyć radzenia sobie z nowymi sytuacjami. W przedszkolu tuż przed pójściem do szkoły jest jedynym ze „starszaków”. Również i to wzmacnia jego wiarę w siebie.
- **Zachowania społeczne:** Państwa dziecko dowiaduje się, co to znaczy, być częścią grupy, negocjować zasady i zachowywać się fair wobec innych.

- **Wytrwałość:** Państwa córka lub syn zauważy, że warto drażyć temat i nie poddawać się nawet w trudnych sytuacjach.
- **Wiedza:** Państwa dziecko codziennie poszerza swoją wiedzę o świecie, który je otacza. Uczy się stosowania tej wiedzy oraz jej wyrażania w różny sposób, np. przez język, obraz, budowle, piosenki, teatr czy projekty. W nauce w szkole pomogą mu także podstawowe doświadczenia matematyczno-przyrodnicze, które zbiera w przedszkolu. Dziecko opiera się na nich w dalszej nauce.
- **Język:** Państwa dziecko może stale rozwijać swoje umiejętności językowe. Rozumie język mówiony, ma duże słownictwo i potrafi prawidłowo budować zdania, umie wyrażać werbalnie swoje potrzeby i uczucia, stawiać pytania i opisywać, co robi.
- **Motoryka:** Dziecko ma wiele różnych możliwości poruszania się i rozwijania swojej zwinności. Ćwiczy się także w nabywaniu umiejętności manualnych – kompleksowo i różnorodnie. Dzięki temu jest świetnie przygotowane, by stawić czoła wymaganiom szkoły.

Dalsze informacje znajdą Państwo na stronie internetowej Zarządu Senatu ds. Edukacji, Młodzieży i Nauki: <http://www.berlin.de/sen/bjf/>

Impressum

Herausgeber:

Senatsverwaltung für Bildung, Jugend und Wissenschaft

Bernhard-Weiß-Straße 6

10178 Berlin

Redaktion: Annette Hautumm, Henriette Heimgaertner, Anett Klöhn

Gestaltung: Jens Klennert, Tania Miguez

Fotos: Christian Jungeblodt

Druck und Bindung: Druckhaus Gera

Printed in Germany

Berliner Bildungsprogramm für Kitas und Kindertagespflege

Alle Kinder haben ein Recht auf Bildung – von Anfang an. Das aktualisierte Berliner Bildungsprogramm beschreibt, welche grundlegenden Kenntnisse, Fähigkeiten jedes Kind in seinen ersten sechs Lebensjahren braucht, um erfolgreich seinen weiteren Lebensweg beschreiten zu können, mit welchen Inhalten es bekannt gemacht werden soll und wie es entsprechend seinem Entwicklungsstand und seinen Neigungen gefördert werden kann.

Es bietet einen verbindlichen, wissenschaftlich begründeten und fachlich erprobten Orientierungsrahmen für die Arbeit aller Berliner Kindertageseinrichtungen und ist darüber hinaus in der Fachöffentlichkeit bundesweit und international auf große fachliche Zustimmung gestoßen.

Die aktualisierte Fassung des Berliner Bildungsprogramms nimmt die nun zehnjährigen Praxiserfahrungen mit der ersten Auflage des Bildungsprogramms auf und verknüpft sie mit neuen wissenschaftlichen Erkenntnissen bzw. bildungspolitischen Entwicklungen auf Bundesebene und in Berlin. Die grundlegenden Aussagen zum Bildungsverständnis, zu den Zielen der pädagogischen Arbeit und zu den pädagogischen Aufgaben der Pädagoginnen und Pädagogen bleiben erhalten. Sie sind vertieft und konkretisiert.

Schwerpunkte der Aktualisierung sind:

- Die Arbeit mit den jüngsten Kindern
- Die Entwicklung eines inklusiven Bildungssystems
- Die alltagsintegrierte sprachliche Bildung für alle – auch die mehrsprachig aufwachsenden – Kinder
- Der Zusammenhang von Bildung und Gesundheit
- Die Bedeutung von Übergängen in den Biographien der Kinder
- Die Bildung für nachhaltige Entwicklung
- Die Verantwortung von Leitung und Trägern für die Qualitätsentwicklung

Die Struktur des Bildungsprogramms ist beibehalten. Neu ist, dass das aktualisierte Berliner Bildungsprogramm sich ausdrücklich auch auf die Arbeit mit Kindern in Kindertagespflegestellen bezieht.

Senatsverwaltung für Bildung,
Jugend und Wissenschaft (Hrsg.)
**Berliner Bildungsprogramm
für Kitas und Kindertagespflege**
180 Seiten, mit farbigen Fotos
| ISBN 978-3-86892-107-6
Euro 17,90

verlag das netz

Anfragen und Bestellungen beim verlag das netz

Nummer 51 · 99441 Kiliansroda/Weimar

Tel. 036453.7140 · Fax 036453.71412

www.verlagdasnetz.de · service@verlagdasnetz.de